

วจนลีลาของสุทธิชัย แซ่หยุ่น ในรายการกาแฟดำ

The Language Style of Suthichai Sae-Yoon

in Kafedam Program

อภิสรรา โคตรโยธา (Aphissara Khotyotha)¹

รัตนา จันทร์เทาว์ (Rattana Chanthao)²

Received: December 15, 2020

Revised: March 3, 2021

Accepted: March 31, 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วจนลีลาของสุทธิชัย แซ่หยุ่น ในรายการกาแฟดำซึ่งเป็นรายการสัมภาษณ์ผู้มีชื่อเสียงด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี ข้อมูลรวบรวมจากรายการที่ออกอากาศทางช่องยูทูบเผยแพร่ระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2562 ถึง เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2563 จำนวน 26 คลิป กรอบแนวคิดการวิจัย คือ วจนลีลา ผลการวิจัยแสดงให้เห็นวจนลีลาที่มีลักษณะเฉพาะของสุทธิชัย 3 ลักษณะเด่น ได้แก่ 1) การใช้คำ ได้แก่ คำบุรุษสรรพนาม คำภาษาอังกฤษ และคำอุทาน 2) การใช้ประโยค ได้แก่ ประโยคกระชับ ประโยคขัดความ ประโยคสรุปความ และประโยคซับซ้อน 3) การตั้งคำถาม ได้แก่ การรู้กัได้ด้วยคำถามต่อเนื่อง การถามแบบขึ้นนำคำตอบ การถามในลักษณะสรุปประเด็น การถามย้ำ การตั้งคำถามโดยการยกตัวอย่าง คำถามเชิงวาทศิลป์ และการทวนและถามคำถามใหม่ในทันที การวิจัยนี้แสดงให้เห็นลีลาภาษาของสุทธิชัย แซ่หยุ่น ซึ่งเป็นนักสื่อสารมวลชนที่มีบทบาทในวงการข่าวของไทย

¹ หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Master of Arts in Thai, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University

คำสำคัญ: วजनลีลา, การรายงานข่าว, สื่อสังคมออนไลน์, ภาษาเฉพาะบุคคล, ยูทูบเบอร์

Abstract

This study is qualitative research. The objective is to analyze the language style of Suthichai Sae-Yoon in the Kafedam (literally black coffee) program. This is a program focused on interviews with prominent persons in society, economy, politics and technology. Twenty-six clips data were collected from the programs on YouTube website in between June 2019 to June 2020. The research conceptual framework is the language style. The research finding was found that there are three prominent language styles including 1) Word choices such as pronouns, English loanwords and interjections; 2) Sentence pattern: It was found that the sentences he used were concise, interrupted, summarized and complex. 3) Question styles: they were questions in series, guided questions, questions to sum up the point, emphasizing questions, questions using examples, rhetorical questions, and reviewing the points and starting new question. This research presents the language style of Suthichai Sae-yoon, a key journalist who plays an important role in Thailand's news society.

Keywords: Language Style, News Report, Social Media, Idiolect, Youtuber

บทนำ

ปัจจุบันช่องทางการสื่อสารสมัยใหม่บนเครือข่ายไร้สายได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายและมีอิทธิพลต่อผู้ชมที่สามารถเข้าถึงข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้การรายงานข่าวมีหลายรูปแบบและมีการแข่งขันสูง เนื่องจากมีช่องทางการเข้าถึงผู้ชมที่หลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้สื่อสังคมออนไลน์บนช่องยูทูบ ดังนั้นการคัดเลือกผู้ประกาศข่าวหรือพิธีกรรายการข่าวที่มีทักษะในการรายงานข่าวและมีความสามารถเฉพาะด้านการใช้ภาษารวมถึงการมีวजनลีลา (language style) ซึ่งเป็นรูปแบบการใช้ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะบุคคลในการสื่อสาร ซึ่งมีความแตกต่างจากการใช้ภาษาของบุคคลอื่นอันเป็นอัตลักษณ์

เฉพาะบุคคล เพื่อสร้างการจดจำให้แก่ผู้ชมรายการจึงเป็นความท้าทายของการผลิต รายการข่าว ทั้งนี้รายการข่าวแต่ละประเภทมีการแข่งขันสูง ดังนั้นกลยุทธ์การแข่งขัน ด้านการคัดเลือกผู้ประกาศข่าวหรือพิธีกรรายการข่าวที่มีทักษะในการรายงานข่าวและ มีความสามารถด้านการใช้ภาษา รวมถึงการมีวัจนลีลา (language style) ที่เป็นอัตลักษณ์ เฉพาะบุคคลเพื่อให้แก่ผู้ฟังหรือผู้ชมรายการมีความสนใจต่อข่าวที่นำเสนอและทำให้ รายการได้รับความนิยม ทั้งนี้งานวิจัยในอดีตได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะภาษาเฉพาะบุคคล ในสื่อสารมวลชนประเภทต่าง ๆ เช่น อาภินันท์ ศรีมา (2556) ได้วิเคราะห์คอลัมน์ ในหนังสือพิมพ์ของพระมหาสมปอง ผลการวิจัยพบว่ามีการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขัน ในการเทศนาสั่งสอนด้วยกลวิธีทางภาษาแบบต่าง ๆ ปาริฉัตร พิมล (2562) วิเคราะห์ ลักษณะภาษาของธีมะ กาญจนไพโรจน์ ผู้ดำเนินรายการเล่าข่าว “จัด ชัดทุกความจริง” และพบว่า ผู้ดำเนินรายการใช้ลีลาภาษาที่มุ่งเน้นการตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบ และการสอดแทรกความคิดเห็นผ่านการใช้รูปภาษาที่แสดงอารมณ์ความรู้สึก ภาพรวมของ งานวิจัยทั้งสองเรื่องแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของวัจนลีลาที่ปรากฏผ่านงานเขียนและ สื่อโทรทัศน์ ซึ่งรูปแบบของวัจนลีลาปรับเปลี่ยนตามลักษณะการใช้ภาษาของแต่ละบุคคล โดยมีจุดประสงค์ของการสื่อสารและกลุ่มของผู้สารรับสารเป็นตัวกำหนดให้การใช้ภาษา มีความแตกต่างกัน

นักข่าวที่เป็นที่รู้จักของสังคมไทยคนหนึ่ง คือ สุทธิชัย แซ่หยุ่น เป็นนักข่าวที่ ขับเคลื่อนวงการสื่อสารมวลชนของประเทศไทย มีชื่อเสียงด้านความสามารถในการวิเคราะห์ สถานการณ์การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อาจกล่าวได้ว่า สุทธิชัย แซ่หยุ่น มีการใช้ภาษาที่มีความโดดเด่นเฉพาะบุคคลในการนำเสนอข่าว ด้วยเหตุนี้งานวิจัยครั้งนี้ จึงมุ่งวิเคราะห์วัจนลีลาของสุทธิชัย แซ่หยุ่นในรายการกาแฟดำ ซึ่งเผยแพร่ทางสถานี โทรทัศน์และเผยแพร่ซ้ำในช่องทางยูทูบ โดยเนื้อหารายการเป็นการวิเคราะห์ข่าว เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เน้นการสัมภาษณ์ผู้มีบทบาทสำคัญในด้านต่าง ๆ เหตุผลในการเลือก รายการนี้มาวิเคราะห์เพราะเป็นรายการที่มีผู้เข้าชมย้อนหลังมากกว่าหนึ่งหมื่นครั้ง ประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบวัจนลีลาการใช้ภาษาการนำเสนอข่าวและ การสัมภาษณ์ของสุทธิชัย แซ่หยุ่น ซึ่งจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ด้านการวิเคราะห์วัจนลีลา ของนักสื่อสารมวลชนที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม และการเมืองที่มี ผลกระทบต่อสังคมไทย

การทบทวนวรรณกรรม

เนื้อหาส่วนนี้จะกล่าวถึงแนวคิดด้านวจนลีลา (language style) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้พอสังเขป ดังนี้

วจนลีลา

คำว่า “วจนลีลา” ในงานวิจัยนี้มีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า style ซึ่งอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533, 2556) ได้อธิบายความหมายของคำว่า วจนลีลาว่าหมายถึง รูปแบบการใช้ภาษาแบบใดแบบหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากการใช้ภาษาแบบอื่น เนื่องจากมีบริบทหรือสถานการณ์การใช้ภาษาที่แตกต่างกัน อีกทั้งการแบ่งภาษาออกเป็นวจนลีลาแบบต่าง ๆ ไม่มีกฎเกณฑ์ที่ตายตัว ส่วนใหญ่จะแบ่งตามเกณฑ์สถานการณ์การใช้ภาษา เป็นตัวกำหนดการเลือกรูปแบบภาษาต่าง ๆ มีความใกล้เคียงกับที่พัชรีย์ จำปา (2538) ให้ความหมาย วจนลีลา หมายถึง รูปแบบการใช้ภาษาแบบใดแบบหนึ่ง ซึ่งจะแตกต่างจากการใช้ภาษารูปแบบอื่น โดยบริบทหรือสถานการณ์ของการใช้ภาษา เป็นวิธีการใช้ภาษาในการสื่อสารที่ให้อารมณ์ ความรู้สึกในลักษณะต่าง ๆ อาจเป็นลักษณะเด่นเฉพาะตัว หรืออาจสร้างแนวการเขียนขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ทั้งยังเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อ่านโดยรับสารอาจริศระที่ได้จากภาษา ได้แก่ การใช้คำ การสร้างไวยากรณ์ การสร้างภาพพจน์ เป็นต้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้ให้คำจำกัดความ ลีลา (style) ว่าหมายถึง ท่วงทำนอง เช่น ลีลาการพูด ลีลาการเขียน หรือการเลือกสรรฉันทหรือแบบประพันธ์ ให้เหมาะสมแก่ข้อความของเรื่อง เช่น ลีลาการประพันธ์ ส่วนเต็มจิต ฉั่วริยะกุล (2558) ให้ความหมายของวจนลีลาในการพูดว่า หมายถึง ฝีปาก คารม หรือสำนวนการพูด ส่วนวจนลีลาทางการประพันธ์ คือ ลักษณะของภาษาและวิธีการที่ผู้ประพันธ์ใช้ภาษาในทุกแง่มุมตั้งแต่การเลือกใช้ถ้อยคำ โครงสร้างประโยค ลักษณะการใช้ภาษาการลำดับเรื่อง ลำดับความ และวิธีการนำเสนอความคิด วจนลีลามีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับบุคลิก และทัศนคติของผู้พูดหรือผู้เขียน

ความหมายของวจนลีลาข้างต้นมีความใกล้เคียงกัน กล่าวคือ เป็นรูปแบบการใช้ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะบุคคลในการสื่อสาร ซึ่งมีความแตกต่างจากการใช้ภาษาของบุคคลอื่น อย่างไรก็ตาม วจนลีลามีความสัมพันธ์กับบริบทหรือสถานการณ์ทางภาษาที่แตกต่างกันด้วย โดยการใช้ความเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับของถ้อยคำ โครงสร้างประโยค

การลำดับเรื่อง ลำดับความ ตลอดจนวิธีในการนำเสนอความคิด ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้แนวคิด วัจนลีลาตามคำนิยามเหล่านี้มาเป็นกรอบการวิเคราะห์วัจนลีลาของสุทธิชัย แซ่หยุ่น ในรายการกาแฟดำ โดยจะวิเคราะห์ประเด็นด้านการใช้คำ การใช้ประโยค และการตั้งคำถาม เพื่อให้ทราบลักษณะการใช้ภาษาในการนำเสนอข่าวและการสัมภาษณ์

ระดับของวัจนลีลา

Joos (1961) แบ่งวัจนลีลาออกเป็น 5 ระดับ เรียงลำดับจากสถานการณ์ที่เป็นทางการมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังที่อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2556, หน้า 161-163) ได้อธิบายไว้ ได้แก่ 1) วัจนลีลาตายตัว (frozen style) จะใช้ในโอกาสสำคัญและผู้ใช้ควรมีความระมัดระวัง ซึ่งมีลักษณะเด่น คือ ใช้คำศัพท์ตามแบบแผนและการใช้ภาษามีระดับเหมาะสมกับผู้รับสาร โครงสร้างประโยคมีความซับซ้อนและมีแบบแผนคงที่ เช่น การใช้คำราชาศัพท์ หรือการใช้ภาษาในกฎหมาย 2) วัจนลีลาเป็นทางการ (formal style) จะใช้ในสถานการณ์สำคัญ เช่น การประชุมปาฐกถา การเขียนทางวิชาการที่มีโครงสร้างประโยคซับซ้อน แต่แบบแผนไม่คงที่เหมือนวัจนลีลาตายตัวเพราะสามารถปรับเปลี่ยนได้ 3) วัจนลีลาหารือ (consultative style) จะใช้ในการติดต่อธุรกิจ การทำงาน การซื้อขายในชีวิตประจำวัน รวมไปถึงการสนทนาแบบสัมภาษณ์ที่เป็นภาษาพูด โดยใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งและบุรุษที่สอง มีคำลงท้าย และประโยคไม่ซับซ้อน 4) วัจนลีลาเป็นกันเอง (casual style) จะใช้กับเพื่อนสนิทและคนที่รู้จักคุ้นเคยกันในสถานการณ์ที่มีความเป็นกันเอง ซึ่งจะพูดเร็วหรือเร็ว มีการละคำ มีการใช้คำภาษาปาก คำสแลง โดยใช้ประโยคเรียบง่าย และ 5) วัจนลีลาสนิทสนม (intimate style) จะใช้ในครอบครัวและกับบุคคลที่มีความสนิทสนมอย่างมาก โดยจะใช้คำศัพท์เฉพาะกลุ่มและคำที่คนนอกกลุ่มไม่มีความหมาย มีการละคำ หรือร่อนคำ ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำความหมายของวัจนลีลาตามแนวคิดของ Joos (1961) มาวิเคราะห์ลีลาภาษาของสุทธิชัย แซ่หยุ่นร่วมด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัจนลีลา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัจนลีลาปรากฏในการวิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับลีลาภาษา การใช้ภาษา และลักษณะภาษา ซึ่งเป็นการใช้คำที่แตกต่างกัน แต่ส่วนใหญ่วิเคราะห์ประเด็นการใช้คำ การใช้ประโยค จุดประสงค์การสื่อสาร และกลวิธีทางภาษา เช่น งานวิจัยของเรณู รอดทัฬห (2550) ศึกษาลีลาการใช้ภาษาในงานเขียนของพัชรศรี เบญจมาศ ในนิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์ ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2548 ผลวิจัยพบว่า ลีลาการใช้ภาษา

ในงานเขียนมีการใช้คำทั่วไปที่สามารถสื่อความหมายได้ง่าย อีกทั้งมีการใช้ประโยคความรวมมากที่สุด เพื่ออธิบายหรือบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ จึงต้องอาศัยคำอธิบายที่ชัดเจน ด้านการใช้สำนวนจะใช้สำนวนเดิมตามพจนานุกรมมากกว่าการเปลี่ยนแปลงสำนวน ด้านการใช้โวหารภาพพจน์มีการใช้อุปมาโวหารเด่นที่สุด ที่ต้องการเปรียบให้เห็นภาพ ดังนั้นลีลาภาษาในงานเขียนของพัชรศรี เบญจมาศ จึงสื่อความหมายได้ง่าย เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้อย่างละเอียดถี่ถ้วนและสามารถเข้าถึงผู้รับสารได้ในวงกว้าง งานวิจัยเรื่องนี้มีการวิเคราะห์การใช้ประโยคและการใช้คำเพื่อสื่อความหมายนี้

งานวิจัยวจนลีลาของสุมาลี พลขุนทรพย์ (2555) ในรายการคนค้นคน ทางสถานีโทรทัศน์ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ลีลาภาษาพูดของผู้นำเนนรายการ ผลการวิจัยพบว่า วจนลีลาของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ ในรายการคนค้นคน แบ่งได้ 2 ประเด็น ด้านลักษณะภาษาพบว่า มีลักษณะเด่นด้านการใช้คำเพื่อเน้นย้ำประเด็นหลัก และเพิ่มน้ำหนักของคำ ด้านการใช้ประโยคพบว่ามีการใช้ประโยคความรวมและประโยคความซ้อนที่มีโครงสร้างซับซ้อน ประโยคคำถาม และประโยคที่แสดงความขัดแย้ง ด้านการใช้ภาพพจน์พบว่ามีการใช้ภาพพจน์บุคคลวัตมากที่สุด ซึ่งมีการใช้คำ ประโยค และภาพพจน์ที่มีลักษณะซ้ำกันจนก่อให้เกิดลักษณะเฉพาะตัว และมีการใช้ภาษาพูดในรูปแบบของภาษาเขียน ในส่วนของรูปแบบการนำเสนอเรื่องสามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ การเปิดเรื่อง การนำเสนอเรื่อง และการปิดเรื่อง ในส่วนของการนำเสนอเรื่องพบว่า มีการนำเสนอ 5 รูปแบบ ได้แก่ บรรยายฉาก บรรยายบุคคล บรรยายความรู้สึก บรรยายเหตุการณ์ และบรรยายข้อเท็จจริง รูปแบบของการนำเสนอที่พบมากที่สุด คือ การบรรยายฉากเพื่อให้รายละเอียดข้อมูลเพิ่มเติมอันเป็นประโยชน์แก่ผู้ชม ดังนั้นงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้คำ ประโยค และภาพพจน์ที่มีส่วนทำให้อัตลักษณ์ภาษามีความเด่นชัดมากขึ้น อีกทั้งรูปแบบของการนำเสนอเนื้อหาที่มีการเปิดเรื่องด้วยการตั้งคำถามเป็นส่วนใหญ่ โดยงานวิจัยครั้งนี้จะนำมาพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์กลวิธีการตั้งคำถาม

ปวีณ์สุตา เหนือคลอง, ปาริชาติ แก้วนวน, พัชรวรรณ ด่วงสุข, สมิทธิ์ชาติ พุมมา และอลิสรา คุ่มเคี่ยม (2562) ศึกษาการใช้ภาษาในการพูดเพื่อสร้างแรงบันดาลใจของฌอน บูรณะหิรัญ ผลการศึกษาพบว่า การใช้ภาษาพูดเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ มี 3 ลักษณะ คือ 1) การใช้คำ 2) การใช้ภาพพจน์ และ 3) การใช้ประโยค ลักษณะการใช้ภาษาของ

มอน บุรณะhirญูด้งกล่าวมีความสำคัญต่อการพูดเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและทำให้การพูดประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี ภาษามีความกระชับ เข้าใจได้ง่าย โดยจะมีเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการทำให้ผู้ฟังปรับเปลี่ยนทัศนคติ ด้วยเหตุนี้ส่งผลให้ผู้ฟังเกิดความชื่นชอบและติดตามจำนวนมาก สะท้อนให้เห็นว่า การใช้ภาษาเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของนักพูดและภาษามีพลังที่สามารถเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้สึก และการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมได้ ดังนั้นงานวิจัยเรื่องนี้เป็นประโยชน์ในการนำมาวิเคราะห์เรื่องการใช้คำ สร้างคำ การใช้ประโยค ผู้วิจัยจึงใช้กรอบของการจัดหัวข้อตามงานวิจัยนี้ ถ้าศึกษาแล้วพบประเด็นอื่น ๆ จะใส่ข้อมูลเพิ่มเติมประกอบผลการวิเคราะห์ ส่วนงานของปิยะพร ปุณณกะศิริกุล และจเรสิงห์โกวิท (2562) ศึกษาการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในโฆษณาประกันบำนาญ ผลการศึกษาพบว่า มีการใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลาย ได้แก่ คำกริยา การใช้ประโยคชนิดต่าง ๆ เช่น ประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม และประโยคคำสั่ง อีกทั้งมีการแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการทำประกันเกิดเป็นวาทกรรมโดยการผลิตซ้ำชุดความคิด ได้แก่ วาทกรรมความเสี่ยง วาทกรรมความสุข และวาทกรรมการเป็นสมาชิกครอบครัวที่พึงประสงค์ แสดงให้เห็นว่า วาทกรรมทั้งหมดที่ปรากฏนี้สะท้อนระบบของทุนนิยมและเสรีนิยมที่มีอยู่ในสังคมไทย ดังนั้นงานวิจัยเรื่องนี้มีความใกล้เคียงกับเรื่องลีลาภาษาด้านการวิเคราะห์การใช้คำ และการใช้ประโยคจึงสามารถใช้เป็นตัวอย่างและแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ได้

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การศึกษาวัจนลีลาเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลภาษาของนักสื่อสารมวลชน โดยใช้กรอบวิเคราะห์ด้านวัจนลีลาในการศึกษาครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์การใช้คำ ประโยค และการตั้งคำถาม เนื่องด้วยเป็นวัจนภาษาที่มีความเด่นชัดทั้งระดับคำและประโยค ซึ่งมีความความสัมพันธ์กับการใช้ภาษาในการสื่อสาร ดังนั้นการตั้งคำถามจึงเป็นวัจนลีลาที่พบมากในการดำเนินรายการ อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาผ่านสื่อโทรทัศน์ยังมีจำนวนจำกัด เนื่องจากเป็นการวิเคราะห์วัจนลีลาภาษาพูดที่มีลักษณะเฉพาะบุคคล การวิจัยในครั้งนี้จะช่วยเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับวัจนลีลาเฉพาะบุคคลในการรายงานข่าวให้ขยายวงออกไปสู่การใช้ภาษาพูดในรายการวิเคราะห์ข่าว และการนำเสนอประเด็นความคิดเห็นทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ผ่านการใช้ภาษาที่แสดงความเป็นตัวตนของผู้ดำเนินรายการ

อย่างสุทธิชัย แซ่หยุ่น ซึ่งเป็นนักสื่อสารมวลชนที่มีวัจนลีลาภาษาบุคคลที่แตกต่างจากนักสื่อสารมวลชนคนอื่น ๆ ได้อย่างเด่นชัด

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยของสาขาภาษาไทย มุ่งศึกษาในประเด็นวัจนลีลา (language style) หรือภาษาพูด เป็นการวิเคราะห์ภาษาเฉพาะบุคคลในการนำเสนอข่าวและการสัมภาษณ์ โดยใช้กรอบแนวคิดวัจนลีลา (language style) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะเด่นด้านวัจนลีลาภาษาพูดในด้านการใช้คำ การใช้ประโยค และการตั้งคำถาม เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การใช้วัจนภาษาในรายการกาแผล่าออกอากาศทางช่องยูทูบ (YouTube) เผยแพร่ระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2562 ถึง เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2563 ที่มีจำนวนทั้งหมด 306 คลิป โดยสุ่มเดือนละ 2 คลิป รวมทั้งหมด 26 คลิป เกณฑ์การเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ คลิปที่มีจำนวนผู้เข้าชมมากกว่า 10,000 ครั้ง มีความยาวตอนละ 20-25 นาที นำมาถ่ายถอดเทปเป็นอักษรด้วยโปรแกรม VB cable version 2003 ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ใช้ร่วมกับโปรแกรม Google document และผู้วิจัยเป็นผู้อ่านข้อความที่ถ่ายถอดและเติมคำหากมีข้อความที่ไม่สมบูรณ์ การรายงานผลการวิจัยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์และยกตัวอย่างประกอบการอธิบาย ทั้งยังมีการตรวจสอบความถูกต้องของการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาจารย์ที่ปรึกษา

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยผู้วิจัยพบว่า มีประเด็นที่สามารถนำมาวิเคราะห์ทั้งหมด 3 ประเด็น ได้แก่ การใช้คำ การใช้ประโยค และการตั้งคำถาม ตามลำดับดังนี้

1. การใช้คำ

1.1 การใช้คำบุรุษสรรพนาม

การวิจัยลีลาภาษาของสุทธิชัย แซ่หยุ่น พบการใช้บุรุษสรรพนามทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ สรรพนามเรียกตัวเอง ซึ่งมักจะใช้คำว่า “ผม” มากที่สุดทั้งกับคู่สนทนาที่เป็นแขกรับเชิญมาร่วมในรายการและกับผู้ชมรายการ สรรพนามเรียกคู่สนทนาหรือผู้ชมรายการว่าโดยใช้นำนามว่า “คุณ” “คุณ + ชื่อจริง/และหรือนามสกุล” และ

ใช้คำว่า “ยู” (you) เมื่อต้องการสมมติบทบาทในนามของประเทศใดประเทศหนึ่งหรือกลุ่มบริษัท ซึ่งพบว่า มักจะใช้ในการสัมภาษณ์ ดังตัวอย่าง

(1) “...สวัสดีครับ ตอนรับเข้าสู่กำแพงดำครับวันพลูท้สับดี เป็นวันที่ผมชวนคุณวิสุทธิ คมวัชรพงศ์ มานั่งวิเคราะห์การเมืองร้อน ๆ แล้ววันนี้ครับสวัสดีครับคุณวิสุทธิครับ...”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 25 กรกฎาคม 2562)

จากตัวอย่างที่ 1 พบว่า สุทธิชัยใช้คำบุรุษสรรพนาม “ผม” แทนตัวเอง และใช้คำสรรพนาม “คุณ + ชื่อจริงและนามสกุล” ในครั้งแรกที่กล่าวแนะนำแขกรับเชิญ และในครั้งต่อไปใช้คำสรรพนาม คุณ + ชื่อ เป็นการแสดงความสุภาพและเป็นทางการ เพราะแขกรับเชิญที่มีร่วมรายการเป็นผู้ที่มีความสำคัญในแวดวงต่าง ๆ ทั้งแสดงให้เห็นระยะห่างระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังที่ยังไม่สนิทสนมกันมากอีกด้วย พบการใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 ผู้ที่ถูกกล่าวถึงในบทสนทนา ปรากฏดังตัวอย่าง

(2) “...แล้วท่านนายกก็เหมือนมีการ นีครับหน้าตาของเอกสาร...”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 25 กรกฎาคม 2562)

จากตัวอย่างที่ 2 พบว่า สุทธิชัยใช้บุรุษสรรพนาม “ท่าน + ตำแหน่ง” แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึง ในบริบทนี้คือ นายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้มีการใช้คำว่า ท่าน แสดงให้เห็นถึงบริบททางสังคม อีกทั้งการใช้คำว่าท่านยังเป็นการแสดงถึงลำดับอาวุโสและความเคารพอีกด้วย ต่อมาเมื่อมีการสนทนาได้ระยะหนึ่งสรรพนามที่ใช้จะเปลี่ยนเป็นคำอื่นในบางโอกาส ดังตัวอย่าง

(3) “...แล้วแกก็มีลูกเล่นนะ ไม่ใช่ว่าแกแข็งแกร่งอย่างเดียวนะ ฟังผมพวกคุณต้องเข้าใจ แน่นอนอะ ส.ส. ฝ่ายค้านก็ลุกขึ้นมา ท่านครับ ท่านอย่ามาสั่งสอนพวกเรานะครับ”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 25 กรกฎาคม 2562)

จากตัวอย่างที่ 3 สุทธิชัยใช้บุรุษสรรพนาม “แก” แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึงคนเดิม คือ นายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา แต่คำสรรพนามที่ใช้เรียกแทนเปลี่ยนเป็นคำว่า แก แสดงให้เห็นถึงความเป็นกันเองในการสนทนาและการลดระยะห่างเพื่อสร้างอรรถรสในการสนทนาให้มากขึ้น

1.2 การใช้คำภาษาอังกฤษ

การใช้คำภาษาอังกฤษ เป็นลีลาภาษาด้านที่พบได้เสมอในการรายงานข่าวหรือการสัมภาษณ์ของสุทธิชัย ซึ่งเป็นคำที่รู้จักความหมายโดยทั่วไป และมีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษแบบเต็มรูปคำ ไม่ตัดส่วนของคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(4) “...ข้อมูลข่าวสารมีหลากหลายให้เลือกได้ แต่เพราะ social media นั้นเลือกข้างด้วยและมีการใช้ fake news มีการสร้างข่าวปลอม และมีการใช้อารมณ์ในการนำเสนอความคิด ความอ่าน และข้อมูล”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 5 กรกฎาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 4 พบว่า สุทธิชัยมีการใช้คำว่า social media หมายถึง สื่อสังคมออนไลน์ และ fake news หมายถึง ข่าวปลอม เป็นคำภาษาอังกฤษที่ใช้ทั่วไปในสังคมไทย เนื่องด้วยในบริบทของประโยคนั้นการใช้คำภาษาอังกฤษแทนการใช้คำภาษาไทยมาตรฐาน สอดคล้องกับตัวอย่างต่อไปนี้

(5) “...GDP ผลผลิตมวลรวมที่เดิมที่บอกว่าจะอยู่ที่ 2.8 แต่ตอนนี้หลายฝ่ายก็เริ่มไม่แน่ใจเพราะว่าปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเนี่ย...”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 31 มกราคม 2563)

จากตัวอย่างที่ 5 จะเห็นได้ว่า สุทธิชัยมีการใช้คำว่า “GDP” ซึ่งย่อมาจากคำว่า “gross domestic product” ในภาษาไทย คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (นิภาพันท์ พุนเสถียรทรัพย์, 2563) ซึ่งการใช้คำนี้ทำให้สะดวกกว่าการพูดคำในภาษาไทย เพราะมีความสั้นกระชับและสามารถสื่อความหมายได้เช่นเดียวกันเป็นการใช้ภาษาในสถานการณ์ปัจจุบันที่สามารถสื่อความหมายของคำเหล่านี้ระหว่างคู่สนทนาได้อย่างเข้าใจ รวมถึงผู้ชมรายการก็รับรู้ความหมายคำนี้โดยทั่วไป

1.3 การใช้คำอุทาน

การใช้คำอุทานประกอบกับการพูดในการรายงานข่าว หรือประกอบ การสนทนากับแขกรับเชิญมีจุดประสงค์ที่หลากหลาย ไม่เพียงต้องการแสดงอารมณ์ความรู้สึกตรงตามเจตนาของการใช้คำอุทานโดยทั่วไปเท่านั้น แต่สุทธิชัยใช้คำอุทานเหล่านี้ เพื่อแสดงอารมณ์ เพื่อแสดงความรู้สึก เพื่อประกอบการตั้งคำถาม เพื่อให้บทวน และคิดหาคำตอบ โดยผ่านรูปแบบการใช้คำอุทาน ดังตัวอย่าง

(6) “...ผมก็ทราบมาว่าอเมริกาก็มาบีบไทยบอกว่า เฮ้ย ! ยู อย่าไปคบจีน 5G ของ Huawei นะ มันอันตรายนะ...”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 5 มิถุนายน 2562)

(7) “... แกร็บเชิญ: แล้วก็ไปนั่งรถเมล์ นั่งรถชั๊วเวย์แล้วก็เดินทางไปไหนจนหัวกระเป่าเอง

สุทธิชัย แซ่หยุ่น: โอ้ย !...”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 18 พฤศจิกายน 2562)

ตัวอย่างที่ 6 และ 7 จะเห็นได้ว่า สุทธิชัยมีการใช้คำอุทาน คือคำว่า “เฮ้ย !” และ “โอ้ย !” โดยจะใช้ในบริบทที่มีความแตกต่างกัน ในตัวอย่างที่ 6 เป็นบริบทการใช้คำอุทาน เฮ้ย ! เพื่อแสดงอารมณ์ในการสื่อความหมายให้มีความตึงเครียด ประกอบการแสดงบทบาทสมมติว่าตนเองเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนของตัวอย่างที่ 7 เป็นบริบทการใช้คำอุทาน โอ้ย ! ไม่ใช่เพื่อแสดงอาการเจ็บปวดแต่อย่างใด ในรูปประโยคนี้นี้เป็นการใช้เพื่อประกอบกับการแสดงอารมณ์ที่น่าประหลาดใจ หรือแสดงคำถามหมายถึง “จริงหรือ?” กล่าวได้ว่า การใช้คำอุทานประกอบการเล่าข่าวและการสัมภาษณ์เป็นวิจณลีลาของสุทธิชัย แซ่หยุ่นที่พบอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการใช้เพื่อจุดประสงค์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่อการแสดงความรู้สึกเท่านั้น

2. การใช้ประโยค

วิจณลีลาด้านการใช้ประโยคพบลักษณะเด่น 3 ประเภท (ปวีณสุดา หนึ่งคลอง และคณะ, 2562) ได้แก่ การใช้ประโยคที่มีลักษณะกระชับ การใช้ประโยคที่มีลักษณะขัดความ และการใช้ประโยคเพื่อการสรุปความ งานวิจัยนี้ยังพบว่า สุทธิชัย แซ่หยุ่นยังมีการใช้ประโยคซับซ้อน ดังนั้นจากการวิจัยนี้จะเห็นว่า มีการใช้รูปประโยคที่มีลักษณะสั้น กระชับ และขณะเดียวกัน ก็ใช้รูปประโยคซับซ้อนในแต่ละช่วงของการสนทนาและการสัมภาษณ์ดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.1 การใช้ประโยคกระชับ

รูปประโยคลักษณะนี้มีขนาดสั้นมักจะใช้คำในการประกอบประโยคน้อย ซึ่งจะสื่อความตรงประเด็น จุดประสงค์เพื่อให้ผู้ฟังหรือคู่สนทนาไม่ต้องตีความประโยคสามารถเข้าใจความหมายของเนื้อหาได้ง่ายและกระชับ

(8) “...เราดีใจที่ไม่มีลูกใช้ไหม..”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 12 พฤศจิกายน 2562)

จากตัวอย่างที่ 8 จะเห็นได้ว่า สุทธิชัยใช้ประโยคสั้นและกระชับในการถามคำถามอย่างตรงไปตรงมาพร้อมทั้งหัวเราะด้วยอารมณ์สนุกสนาน เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นการถามเพื่อหยอกล้อเท่านั้น

(9) “...หูดลาม ซึ่งขณะนั้นยังไม่มีความตื่นตัวเรื่องอนุรักษ์...”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 6 ธันวาคม 2562)

จากตัวอย่างที่ 9 จะเห็นได้ว่า สุทธิชัยใช้ประโยคที่กระชับ เพื่อแสดงยืนยันข้อมูลเรื่องหูดลาม โดยใช้น้ำเสียงที่ราบเรียบเพื่อเป็นการยืนยันน้ำหนักของข้อความที่ได้กล่าวไป

2.2 การใช้ประโยคขัดความ

การใช้ประโยคขัดความพบว่า มีการใช้สำนวน “แต่” แสดงความขัดแย้งระหว่างประโยคแรกกับประโยคหลัง เพื่อมุ่งเน้นแสดงความคิดเห็นของสุทธิชัยต่อเนื้อหาที่กล่าวมาก่อนหน้านี้ ดังตัวอย่าง

(10) “...ก็แน่นอนเนี่ยอ่อนอะลงไป อ่อนลงไป ฝ่ายค้านก็อ่อนลงไป นายกรัฐมนตรีก็จะเพราะหนึ่งในเหตุผล สองคุณศรีนวลมาไง แต่ว่าพรรคเพื่อไทยเนี่ยเขาเตรียมการอย่างไรเพื่อจะให้เห็นว่า เขายังมีน้ำยานะ เขายังมีพลังนะ อภิปรายไม่ไว้วางใจนี้เขายังมีอิทธิฤทธิ์...”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 20 ธันวาคม 2562)

จากตัวอย่างที่ 10 จะเห็นได้ว่า สุทธิชัยใช้ประโยคขัดความนี้แสดงเหตุผลของทั้งสองฝ่าย เนื้อความส่วนแรกเป็นการแสดงเหตุผลที่นายกแสดงอาการดีใจและเนื้อความส่วนที่สองเป็นการกล่าวถึงฝ่ายตรงข้ามว่าจะมีที่ทำอย่างไร โดยใช้คำว่า “แต่” เป็นสำนวนเชื่อมความ

2.3 การใช้ประโยคสรุปความ

ลักษณะของประโยคสรุปความมักจะเรียบเรียงประโยคที่มีประเด็นความย่อย ๆ หลายประเด็น ซึ่งจะมีการใช้คำรวมเพื่อสรุปความจากที่ได้สัมภาษณ์ หรือได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังตัวอย่าง

(11) “...จำนวนนักท่องเที่ยวต้องหายไป ไม่ต้องพูดถึงว่าแล้วจะฟื้นเมื่อไหร่ เอาเป็นว่าจากนี้ไปอีกหลายเดือนเนี่ยความกลัวถึงแม้ว่าจะเริ่มสงบแล้วเนี่ยะครับ มันก็ยังคงมีการระมัดระวังตัว รัฐบาลจีนครั้งนี้ถูกกระทบแรงมากครับ ดังนั้นยังไง ๆ เขาต้องจัดระบบในบ้านเขาให้ได้ ถ้าหากมันเริ่มนิ่งเขาจะต้องจัดกลไกระเบียบวิธีการที่จะไม่ให้เกิดระบอบอย่างนี้อีก...”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 31 มกราคม 2563)

จากตัวอย่างที่ 11 จะเห็นได้ว่า สุทธิชัยมีการกล่าวถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัสในประเทศจีนถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น แล้วจึงสรุปว่าจีนต้องหาวิธีควบคุมเพื่อไม่ให้เกิดการระบาดอีกครั้งและแสดงเหตุผลเพื่อประกอบ โดยใช้คำรวมช่วยสรุป คือ คำว่า “ดังนั้น” และหลังคำนี้ คือ ส่วนที่แสดงการสรุปความที่กล่าวมาข้างต้น

2.4 การใช้ประโยคซับซ้อน

ประโยคซับซ้อนเป็นการเรียบเรียงเนื้อหาต่อเนื่องกัน โดยพบว่า มีคำสันธานระหว่างประโยคหรืออนุประโยคเชื่อมต่อกันไปแสดงความซับซ้อนของข้อความ ดังตัวอย่าง

(12) “...ยุโรปเองก็มีผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน ดังนั้นในหลาย ๆ เรื่องเกี่ยวกับจีนก็ไม่จำเป็นที่ว่าประเทศในสหภาพยุโรปจะมองเหมือนกัน ยิ่งถ้าหาก สหราชอาณาจักรออกจากสหภาพยุโรป ที่เรียกว่าเบร็กซิต จุดยืนของอังกฤษกับที่เหลือของยุโรปนี่ก็อาจจะแตกต่างกันไปโดยสิ้นเชิง...”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 18 กันยายน 2562)

(13) “...แม้กระทั่งอิหร่าน รัสเซีย และรัฐบาลซีเรียเนี่ย ก็มีส่วนร่วมกันในการปราบปรามไอซิส จนกระทั่งตอนนี้ต้องถือว่าอ่อนเปลี้ยเพลียแรงเกือบทั้งหมด นายพลสโล มานีได้ชื่อว่าเป็นหนึ่งในคนสำคัญที่วางแผนจัดการปราบปรามไอซิส ดังนั้น มองในแง่หนึ่งก็น่าสนใจว่าอเมริกากับอิหร่านความจริงเนี่ยเป้าหมายเรื่องการปราบไอซิส น่าจะเป็นเรื่องเดียวกัน แต่ว่าผลประโยชน์เรื่องภูมิรัฐศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมืองนั้นทำให้อเมริกากับอิหร่านยืนอยู่คนละข้างกันโดยสิ้นเชิง...”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 10 มกราคม 2563)

จากตัวอย่างที่ 12 และ 13 จะเห็นได้ว่า สุทธิชัยใช้รูปประโยคมีความซับซ้อนในการอธิบายข้อมูลในเชิงลึกและการให้รายละเอียดปลีกย่อยอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นรูปประโยคซับซ้อนจึงมักใช้ในจุดประสงค์ที่แตกต่างกันกับประโยคสั้นกระชับ

3. การตั้งคำถาม

ด้วยรายการกาแฟดำ เป็นรายการที่เชิญแขกรับเชิญมาร่วมสัมภาษณ์ ดังนั้นการใช้ภาษาเพื่อตั้งคำถามจึงเป็นวัจนลีลาที่พบโดยมากในการใช้ภาษาของเขา ผลการวิจัยนี้อ้างอิงประเภทของการตั้งคำถามตามงานวิจัยของประไพพรรณ พิงฉิม (2542) ที่เน้นวิเคราะห์ปริศนาในการตั้งคำถาม ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นวัจนลีลาในการตั้งคำถามของสุทธิชัยที่เป็นลีลาภาษาเฉพาะของเขา 7 ลักษณะ ได้แก่ การรุกรไ่ด้วยคำถามต่อเนื่อง การถามแบบชี้หน้าคำตอบ การถามในลักษณะสรุปประเด็น การถามย้ำ การตั้งคำถามโดยการยกตัวอย่าง คำถามเชิงวาทศิลป์ และการทวนและถามคำถามใหม่ในทันที ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การรุกรไ่ด้วยคำถามต่อเนื่อง

การรุกรไ่ด้วยคำถามต่อเนื่องพบว่า เป็นการตั้งคำถามต่อเนื่องในทันทีที่แขกรับเชิญตอบคำถามแรกเสร็จ หรือบางครั้งเป็นการถามแทรกระหว่างการตอบคำถามแรกยังไม่สิ้นสุด ดังตัวอย่าง

(14) “...แขกรับเชิญ: ภาพจะเปลี่ยนทันทีถ้าเราเริ่มให้ต่างประเทศเข้ามาอะ เอ็ม..ตรงนั้นจะเสียมากเสียน้อยขึ้นกับว่าเราจะเปิดวิธีไหนเปิดอย่างไร

สุทธิชัย แห่หยุ่น: อืม อืม เปิดแบบบับเบิลไหม

สุทธิชัย แห่หยุ่น: เอ็ม แต่ถ้าเปิดแบบบับเบิลแสดงว่าเปิดเฉพาะบางประเทศไหม...”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 19 มิถุนายน 2563)

(15) “...สุทธิชัย แห่หยุ่น: แต่อาจจะมึเวลานิดหน่อย เพราะเงินเขาก็เริ่มถอยเข้าไป สิงคโปร์รู้สึกว่ายังหวังอยู่

แขกรับเชิญ: ครับ ๆ

สุทธิชัย แห่หยุ่น: นิวซีแลนด์ ออสเตรเลียซึ่งเดิมทีก็เหมือนจะเป็นสองประเทศแรกๆที่คิดเนี่ย ก็ดูเหมือนจะเป็นนะ ดูเหมือนกับว่าตอนนั้นะ เอาไว้ก่อน ๆ

ดูก่อน ฉันขอจัดการบ้านฉันให้เสร็จก่อน ฉะนั้นเนี่ยน่าจะมีเวลาหน่อยที่จะกลับมาคุย
ตั้งหลักใหม่ ไข่ใหม่ครับ

แฮกรับเชิญ: แต่ผมอยากจะเห็นเขาทำนะ

สุทธิชัย แซ่หยุ่น: อยากเห็นเขาทำเหอ..."

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 19 มิถุนายน 2563)

จากตัวอย่างที่ 14 และ 15 พบว่า สุทธิชัยมีการตั้งคำถามต่อเนื่องในทันทีโดยไม่มีการหยุดเว้นระยะเพื่อรอคำตอบ ทั้งยังมีการตั้งคำถามแทรกขึ้นมาระหว่างที่ผู้ให้สัมภาษณ์ยังตอบคำถามไม่เสร็จสิ้นเพื่อรู้ให้ได้คำตอบ

3.2 การถามแบบขึ้นนำคำตอบ

การถามลักษณะนี้เป็นการถามแบบขึ้นนำคำตอบให้กับแฮกรับเชิญหรือแนะนำความคิดเห็นบางอย่าง เพื่อให้ตอบตามแนวทางที่วางไว้ ดังตัวอย่าง

(16) "...สุทธิชัย แซ่หยุ่น: ถ้าเริ่มจากนักธุรกิจก่อน เริ่มจากเอ่อ ข้าราชการอย่างญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เขาขอมา เขาบอกนักธุรกิจเขาเนี่ยได้เวลาเปลี่ยนเวรกับนักธุรกิจที่อยู่ที่นี่ เขาออกไม่ได้สักทีเนี่ย เราเริ่มที่เค้าดีไหม

แฮกรับเชิญ: ครับ ไข่ ๆ ..."

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 19 มิถุนายน 2563)

(17) "...สุทธิชัย แซ่หยุ่น: แล้วโรงแรมของเราเนี่ย ผมก็ไปต่างจังหวัดมาช่วง 2 3 วันหลังจากนี้ กับในกรุงเทพ ที่ดูเขาก็เคร่งครัดมาก ไข่ใหม่ ให้ทำอะไรเขาก็ทำ

แฮกรับเชิญ: ถูก ๆ คือทุกวันนี้ ธุรกิจทุกวันนี้คืออยากจะให้ทำอะไร เขาก็ทำจริง ๆ เพราะเขาอยาก"

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 19 มิถุนายน 2563)

จากตัวอย่างที่ 16 และ 17 จะเห็นได้ว่า สุทธิชัยมีการขึ้นนำคำตอบด้วยการบอกเล่าเรื่องราวรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบตามเนื้อความเหมือนกับคำถามที่ได้กล่าวไปแล้ว เพื่อช่วยให้การสัมภาษณ์เป็นไปตามลำดับและเข้าใจง่ายตลอดจนแฮกรับเชิญสามารถแสดงความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน

3.3 การถามในลักษณะสรุปประเด็น

เป็นการนำคำตอบที่ได้รับมาสรุปแล้วตั้งคำถามใหม่เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล หรือตรวจสอบความเข้าใจระหว่างผู้สัมภาษณ์และแขกรับเชิญ ดังตัวอย่าง

(18) “...โควิดตอนนี้มันมีปัญหาระหว่างที่สินค้าครัวเรือนที่เป็นปัญหาปัจจุบันเนี่ย มันจะแย่งแน่นอน ฉะนั้นมันก็จะหลุดลงไปแล้วก็จะกลับเข้ามา แล้วถ้ามันอยู่ในระดับเหมือนกับที่เราเห็นผ่านมาสปีเนี่ย มันก็ไม่เห็นที่จะกลับไปนะเรื่องเงินออม เรื่องหนี้สินครัวเรือน เรื่องความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ความเหลื่อมทางโอกาส ตั้งแต่โอกาสการเข้าถึงเงินทุนในระดับ SME ในต่าง ๆ นานาเนี่ย มันจะพลิกฟื้นยังไง...”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 26 มิถุนายน 2563)

(19) “...เหมือนกับว่าอยู่ในบ้านทุกวัน เราอยู่กันอย่างไม่มี social distancing เท่าไหร่ พ่อแม่ก็ ลูกหลานก็กินข้าวด้วยกันอยู่ด้วยกันอย่างเนี่ย ฉะนั้นถ้าสมมติว่าเราเคียร์ทั้งสองฝ่ายก็น่าจะทำอะไรสบายใจได้...”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 19 มิถุนายน 2563)

จากตัวอย่างที่ 18 และ 19 จะเห็นได้ว่า สุธิชัยมีการพูดสรุปประเด็นคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ชมเข้าใจเนื้อหาสำคัญ และไม่เกิดความสับสนในเนื้อหาของการสนทนา โดยปรับถ้อยคำให้สามารถเข้าใจได้ง่ายและอธิบายเสริมเนื้อหาของแขกรับเชิญเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3.4 การถามย้ำ

การถามย้ำเป็นการตั้งคำถามโดยถามคำถามใหม่หรือเพิ่มคำถามใหม่แต่ยังคงอยู่ในประเด็นเดิมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบอีกครั้ง ซึ่งเป็นการยืนยันคำตอบให้มีความชัดเจน ดังตัวอย่าง

(20) “... แขกรับเชิญ: ทีมเทพคือสอบสวนเก่งมากเลย

สุทธิชัย แซ่หยุ่น: (หัวเราะ) ทีมเทพนะฮะ

แขกรับเชิญ: ทีมเทพ

สุทธิชัย แซ่หยุ่น: เขาเรียกกันแบบนี้ละ เขาเรียกกันเองหรอ

แขกรับเชิญ: เรียกกันเอง...”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 26 มิถุนายน 2563)

(21) “...แซกรับเชิญ: คือลงเลย ลงพื้นที่เลยเพื่อให้แน่ใจว่า เอ็ม..หนึ่ง
 ดึงตัวคนที่ติดเชื้อออกมาคนที่สัมผัสเนี่ยดี ออกมาสะอาดอย่างนั้นเนี่ยผมก็ว่าดึงออกมา
 ได้นะ

สุทธิชัย แซ่หยุ่น: เหมือนหน่วยดับเพลิงพิเศษเข้าไปเลย

แซกรับเชิญ: ถูก ๆ

สุทธิชัย แซ่หยุ่น: ที่ไหนมีควันเข้าไปก่อน (หัวเราะ) ใช่ไหม...”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 26 มิถุนายน 2563)

ตัวอย่างที่ 20 และ 21 จะเห็นได้ว่า สุทธิชัยมีการถามย้ำเพื่อให้เห็นว่า
 คำถามมีความสำคัญและต้องการคำตอบ โดยให้ผู้ให้สัมภาษณ์ยืนยันอีกครั้งหนึ่ง เพราะ
 บางครั้งคำตอบที่ได้รับไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ให้สัมภาษณ์ หรือยังไม่เกิด
 ความเข้าใจในคำตอบที่ได้รับ

3.5 การตั้งคำถามโดยการยกตัวอย่าง

เป็นการยกเหตุการณ์ที่มีความเกี่ยวข้อง หรือสมมติเหตุการณ์ที่มาตั้ง
 เป็นคำถาม เพื่อกระตุ้นให้ตอบและเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก ดังตัวอย่าง

(22) “...สุทธิชัย แซ่หยุ่น: ก็เหมือนที่นิวซีแลนด์ใจ เขามีกฎอย่างประกาศ
ขั๊ยะนะ ก็ยังมีสองเคสที่กลับมาจากอังกฤษ แล้วก็พลาดยังไม่รู้ไม่ได้ quarantine
ไม่ได้กักตัวหรือกักตัวไม่ถึง 14 วันนี่แหละ อันนี้เราก็ต้องเรียนรู้จากเขา

แซกรับเชิญ: แต่อันนี้ก็เคสที่ป้องกันได้ เพราะว่าเก็นก็จะมีว่า
 ตัวพ่อแม่เขาจะเสียชีวิต

สุทธิชัย แซ่หยุ่น: ใช่ ๆ

แซกรับเชิญ: เขากักตัวได้ 6-7 วันนี่แหละ พ่อแม่เขาจะเสียชีวิต
 ค็นนั้น เขาเลยออกมาดู...”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 19 มิถุนายน 2563)

จากตัวอย่างที่ 22 จะเห็นได้ว่า สุทธิชัยมีการตั้งคำถามโดยการยก
 ตัวอย่างเหตุการณ์ ที่มีความเกี่ยวข้องกันเพื่อทำให้คำถามมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น
 เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ตอบคำถามและแสดงเหตุผลประกอบการอธิบายถึงประเด็น
 ดังกล่าว

3.6 คำถามเชิงวาทศิลป์

วัจนลีลาการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์เป็นลักษณะการตั้งคำถามแต่ไม่ได้คาดหวังในคำตอบ โดยเลือกถามเพื่อเราารมณผู้ชมในการสื่อความหมายและสอดแทรกข้อคิดของผู้ดำเนินรายการร่วมไว้ด้วย ดังตัวอย่าง

(23) “...ฉะนั้นก็ยังมีปัญหาในเรื่องของการจัดลำดับความสำคัญอยู่ไหม หลังโควิดมันจะจัดใหม่ไหม พร้อมกับความต้องการของปัญหาบ้านเมือง ขอบคุณมาก นะครับอาจารย์สมชัยครับ สวัสดีครับ...”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 26 มิถุนายน 2563)

(24) “...นี่คือ จุดหัวใจของการที่เราจะมาช่วยกันพิจารณาว่าประเทศไทย เราจะรอดวิกฤตครั้งนี้หรือไม่ครับ...”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 26 มิถุนายน 2563)

จากตัวอย่างที่ 23 และ 24 จะเห็นได้ว่า สุทธิชัยมีการใช้คำถามในการกล่าวปิดรายการเพื่อให้แขกรับเชิญและผู้ฟัง หรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งไม่ได้มุ่งหวังในคำตอบ แต่ใช้เพื่อกระตุ้นให้ผู้รับชมรายการร่วมคิดวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นไปพร้อม ๆ กัน

3.7 การทวนและถามคำถามใหม่ในทันที

การทวนและถามคำถามใหม่ในทันที เป็นลีลาการพูดเพื่อทวนคำตอบอีกครั้ง แล้วจึงถามคำถามใหม่เพื่อไปประเด็นอื่นทันที ดังตัวอย่าง

(25) “...สุทธิชัย แซ่หยุ่น: อยากเห็นเขาทำอะไร

แขกรับเชิญ: เพื่อจะได้ดูเป็นตัวอย่าง (หัวเราะ)

สุทธิชัย แซ่หยุ่น: อ้อเป็นตัวอย่าง (หัวเราะ) ไข่ ๆ ผมก็อยากเห็นเขาทำ ว่าเขาเจอปัญหาอะไรยังไงบ้าง เพราะว่าถ้าเราทำได้ดีพอสมควรหลายประเทศก็อยากจะทำ เรา จะมากุ้ยกับเราก่อนไข่ไหมละ

แขกรับเชิญ: ถ้าเราหาประเทศที่มีลักษณะคล้าย ๆ กันโอกาสสูงมากที่จะมีผู้ติดตาม ในทางทฤษฎีไม่มีปัญหาเลยนะครับ คุณจะเดินทางหากันก็ไม่มีใครติดเชื้อ...”

(บริษัท กาแฟดำ จำกัด, 19 มิถุนายน 2563)

จากตัวอย่างที่ 25 จะเห็นได้ว่า สุทธิชัยมีการทวนคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์อีกครั้ง แล้วเริ่มถามในประเด็นใหม่ที่เป็นคำถามถึงเรื่องของการมีโอกาสดำเนินการหน้าเพื่อแก้ปัญหาโควิดกับประเทศอื่น ๆ เพื่อเป็นการเริ่มถามให้ประเด็นต่อไป

อภิปรายผล

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นวัจนลีลาของสุทธิชัย แซ่หยุ่น ที่มีวัจนลีลาเฉพาะตัวผ่านการใช้ภาษาซ้ำ ๆ ที่สร้างลักษณะเด่นและภาพจำของเขาในรายการกาแฟดำ ด้านการใช้คำบุรุษสรรพนาม พบการใช้ “ผม” “คุณ” “คุณ + ชื่อจริงและหรือนามสกุล” เป็นการใช้สรรพนามที่มีความสุภาพเหมาะสมกับคู่สนทนาและบริบทการสนทนา รวมถึงเป็นการใช้คำสรรพนามที่ให้เกิดมิติแก่ที่มาร่วมรายการ นอกจากนี้ ยังพบคำสรรพนาม ยู (you) และ ไอ (I) ในภาษาอังกฤษอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งใช้เพื่อแสดงบทบาทสมมติที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในกรณีที่เขากล่าวถึงบุคคลที่สาม การใช้คำภาษาอังกฤษที่ทราบความหมายโดยทั่วไปและอยู่ในบริบทสังคมปัจจุบัน

ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มผู้รับชมรายการกาแฟดำ ส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้และมีความสนใจในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังนั้นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่นำมาใช้จึงไม่เกิดปัญหาต่อการสื่อสารแต่กลับสร้างความเข้าใจความหมายที่ชัดเจนขึ้น ซึ่งมีความเหมาะสมกับบริบทในการสื่อสารเพื่อสื่อความหมายไปยังผู้รับสาร โดยแสดงให้เห็นถึงการรับอิทธิพลของภาษาต่างประเทศ เนื่องด้วยสถานการณ์ปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่างประเทศทำให้ต้องใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ในการสื่อความหมาย ซึ่งสามารถอธิบายความหมายเฉพาะเจาะจงกว่าการใช้คำในภาษาไทย และมีความสั้นกระชับในการสื่อความหมาย ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความรู้เฉพาะทางและสร้างความน่าเชื่อถือ

ส่วนการใช้คำอุทานประกอบการพูดเพื่อแสดงอารมณ์ ความรู้สึก และการใช้คำอุทานประกอบการตั้งคำถาม เพื่อเป็นตัวแทนของผู้ชมหากมีคำถามในประเด็นที่สัมพันธ์กับเนื้อหา ดังนั้นการใช้คำอุทานของสุทธิชัย จึงนิยมใช้ร่วมกับการตั้งคำถามเพื่อให้คู่สนทนาสนใจด้วย โดยมีการใช้คำแตกต่างกันไปตามบริบทของการสนทนา ส่งผลให้ผู้รับสารสามารถรับรู้อารมณ์ ความรู้สึกที่ต้องการจะสื่อและแสดงให้เห็นถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา

ผลการวิจัยพบว่างานลีลาเต้นด้านการใช้ประโยค 4 ลักษณะ ได้แก่ ประโยค กระชับ ประโยคสรุปความ ประโยคขัดความ และประโยคซับซ้อน โดยการใช้ประโยค กระชับมีจุดประสงค์เพื่อให้ข้อมูลที่ชัดเจนตรงประเด็น ประโยคสรุปความใช้เพื่ออธิบาย และบอกเล่าเนื้อหาของเรื่อง การใช้ประโยคสรุปความจากแขกรับเชิญได้อธิบายไว้ และมักจะพบในตอนปิดการสัมภาษณ์ รวมถึงเป็นการทบทวนเรื่องราวและข้อมูลที่ ได้รับมาจากแขกรับเชิญเพื่อให้เข้าใจและเป็นการย้ำประเด็นอีกครั้งหนึ่ง การใช้ประโยค ขัดความ พบการใช้คำสันธาน “แต่” เพื่อแสดงเนื้อความขัดแย้งระหว่างเนื้อความ ส่วนแรกและส่วนหลัง แต่ยังคงความสุภาพของการสนทนา ส่วนการใช้ประโยคซับซ้อน มีจุดประสงค์เพื่ออธิบายรายละเอียดของประเด็น โดยมีคำสันธานต่อเนื่องกันและพบ การใช้ภาษาที่มีลักษณะภาษาความเป็นทางการ โดยมีประโยคที่ไม่ซับซ้อนสามารถ เข้าใจง่าย ปรากฏในการสนทนาโดยปล่อยให้คู่สนทนาได้ตอบ ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึง ระดับของระยะห่างและความสนิทสนมผ่านการเลือกใช้คำสรรพนามในการเรียกบุคคล ปรากฏการใช้คำสรรพนามที่มีความสุภาพในการเรียกแทน เป็นการแสดงถึงการให้เกียรติ ซึ่งถ้ามีความสนิทสนมมักคุ้นกับคู่สนทนาจะลดความเป็นทางการลงทำให้ภาษาที่ใช้ ความเป็นกันเองมากยิ่งขึ้น

ด้านงานลีลาในการตั้งคำถาม ผลการวิจัยพบรูปแบบการตั้งคำถาม 7 รูปแบบ ได้แก่ การถามแย้งการรู้ได้ด้วยคำถามต่อเนื่อง การถามแบบขึ้นนำคำตอบ การถาม ในลักษณะสรุปประเด็น การถามย้ำ การตั้งคำถามโดยการยกตัวอย่าง คำถามเชิงวาทีศิลป์ และการทวนและถามคำถามใหม่ในทันที ซึ่งพบอย่างสม่ำเสมอในการสัมภาษณ์แขกรับเชิญ สะท้อนงานลีลาด้านการตั้งคำถามของสุทธิชัยที่มีความโดดเด่น เนื่องด้วยรายการกาแฟดำ เป็นรายการสัมภาษณ์จึงพบกลวิธีที่หลากหลายในการถามเพื่อให้ได้ข้อมูลจากแขกรับเชิญ มากที่สุด ทั้งยังมีการใช้กลวิธีต่าง ๆ เข้ามาเสริมกันช่วยให้แขกรับเชิญตอบคำถามได้ เป็นอย่างดี จากการวิจัยพบการถามแบบขึ้นนำคำตอบมากที่สุดแสดงให้เห็นถึงการมีความรู้ และความเข้าใจต่อประเด็นในการสนทนาเป็นอย่างดี จึงได้มีการใช้การถามแบบขึ้นนำ เพื่อให้ได้คำตอบเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ อีกทั้งแขกรับเชิญที่มาร่วมรายการต่างอยู่ในแวดวงเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ทั้งนี้สุทธิชัยมีประสบการณ์มายาวนานและ รู้จักคุ้นเคยดี จึงมีการตั้งคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการถาม การที่ พบว่างานลีลาการตั้งคำถามอย่างต่อเนื่องตลอดการสนทนา เนื่องจากสุทธิชัยทำหน้าที่

เสมือนเป็นผู้ชม ซึ่งต้องการตั้งคำถามกับแขกที่เชิญมาร่วมในรายการ ดังที่ Macaulay (1996) กล่าวไว้ว่า คู่สนทนาในการสัมภาษณ์สถานะจะไม่เท่าเทียมกัน โดยผู้สัมภาษณ์จะถามและใช้วิธีต่าง ๆ ให้ได้มาซึ่งคำตอบ และผู้ให้สัมภาษณ์จะต้องตอบคำถามจากการวิจัยพบว่า ในบางครั้งแขกรับเชิญมักจะเลี่ยงการตอบคำถามในประเด็นที่ไม่สามารถเปิดเผยได้และจะตอบเฉพาะประเด็นที่ต้องการตอบเท่านั้น ส่งผลให้ผู้ถามต้องใช้กลวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ได้คำตอบ พบการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์เพื่อให้แขกรับเชิญได้คิดต่อและเป็นคำถามเพื่อสะท้อนถามไปยังผู้ฟังให้มีส่วนร่วมคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับเนื้อหาหรือปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และการถามด้วยการทวนคำตอบเป็นกลวิธีที่เน้นย้ำประเด็นอีกครั้งว่า เรื่องที่กำลังพูดถึงมีความน่าสนใจเพื่อที่แขกรับเชิญขยายความต่อ เพื่อเป็นการสร้างสีสันให้การสนทนามีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเพื่อเป็นการแสดงให้อีกฝ่ายรับรู้ว่าคุณปรับเปลี่ยนไปพูดในประเด็นถัดไป

นอกจากตัวอย่างวัจนลีลาด้านการเลือกใช้คำสรรพนาม คำภาษาอังกฤษ คำอุทาน และลีลาการใช้ภาษาในด้านการตั้งคำถามของสุทธิชัย แซ่หยุ่น ข้างต้นแล้ว เมื่อนำมาวิเคราะห์ระดับวัจนลีลาตามแนวคิดของ Joos (1961) พบว่า ส่วนใหญ่ใช้วัจนลีลาในระดับหารือ (consultative style) เพราะใช้สรรพนามในระดับการสนทนาที่อยู่ในระดับสนทนาที่สุภาพ เป็นการใช้ภาษาเพื่อการสัมภาษณ์ที่เหมาะสม มีความสัมพันธ์กับรูปแบบของรายการที่ถ่ายทอดผ่านสื่อสาธารณะ อีกทั้งเป็นการรายงานข่าวที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์สำคัญของบ้านเมือง ภาษาที่ใช้จึงมีลักษณะของความเป็นทางการค่อนข้างสูง จึงพบการใช้ภาษาที่แสดงความสุภาพเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและปรากฏการตั้งคำถามเชิงวาทศิลป์กับแขกรับเชิญด้วย ผลการวิจัยนี้ไม่พบการใช้วัจนลีลาในระดับอื่น

อนึ่ง ปรากฏลีลาที่มีความโดดเด่นประการหนึ่ง คือ ใช้ภาษาพูดที่มีลักษณะเหมือนภาษาเขียนที่ผ่านการเรียบเรียง (written language) มีการใช้ภาษาพูดในการสนทนาที่มีความเป็นกันเอง เนื่องด้วยสุทธิชัยเป็นนักเขียนที่มีผลงานการประพันธ์ปรากฏออกมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งเป็นนักหนังสือพิมพ์ประจำคอลัมน์ต่าง ๆ จึงได้มีการนำทักษะทางด้านการเขียนมาปรับใช้ในการรายงานข่าว เห็นได้จากภาษาที่ใช้ที่มีความสละสลวยคล้ายผ่านการเรียบเรียงมาเป็นอย่างดี ทั้งยังพบการเลือกสรรคำในการแสดงความหมายและการเล่นคำเพื่อให้เกิดความคล่องจองในการสื่อความหมาย

ดังนั้นลักษณะภาษาที่ใช้ในการรายงานผ่านสื่อจะสะท้อนให้เห็นว่า การใช้ภาษาจะแสดงถึงตัวตนของผู้ใช้และมุมมองทางความคิดในด้านต่าง ๆ โดยไม่ปรากฏการใช้คำแสดงและคำศัพท์เฉพาะกลุ่ม

ผลการศึกษาครั้งนี้ช่วยเพิ่มพูนความรู้และเติมเต็มงานวิจัยที่ผ่านมาที่มีการวิเคราะห์วัจนลีลาของนักสื่อสารมวลชน อาทิ เรณู รอดทัพ (2550) สุมาลี พลขุนทรัพย์ (2555) งานของปาริฉัตร พิมล (2562) และงานของปวีณสุดา เหนือคลอง และคณะ (2562) ปิยะพร ปุณณกศิริกุล และจเร สิงโกลินทร์ (2562) ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่ามีการเลือกใช้คำ ถ้อยคำ ประโยค สำนวน ภาพพจน์ เพื่อสะท้อนวัจนลีลาภาษาเฉพาะบุคคลในแบบของแต่ละคน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ไม่พบการใช้ภาพพจน์ว่าเป็นวัจนลีลาภาษาเด่นของสุทธิชัย แซ่หยุ่น แต่มีวัจนลีลาภาษาเฉพาะที่เป็นอัตลักษณ์บุคคลผ่านการเลือกใช้คำสรรพนาม คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ คำอุทาน และการใช้ประโยค ที่ยังแสดงความสุภาพ และการให้ข้อมูลรายละเอียดจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งเชิงโครงสร้างมารายาทกาสนทนาและใช้วัจนลีลาแบบหยาบและแบบกันเอง ในรูปแบบของการสื่อสารสาธารณะที่สะท้อนวัจนลีลาในรายการกาแฟดำ ดังนั้นวัจนลีลาของสุทธิชัย แซ่หยุ่น ในรายการนี้จึงแสดงลักษณะเด่นผ่านการใช้วัจนลีลาภาษาซึ่งเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งของการสร้างความเป็นตัวตนและลักษณะเฉพาะของสุทธิชัย แซ่หยุ่น นักข่าวและนักสื่อสารมวลชนของไทยที่นำเสนอเนื้อหาข่าวที่อยู่ในประเด็นทางสังคมแต่ละช่วงเวลา นอกจากนี้ วัจนลีลาเด่นของสุทธิชัยในการตั้งคำถามก็เกิดประโยชน์ต่อผู้ชมรายการที่จะได้รับความรู้ ความคิดเห็นในประเด็น สังคม เศรษฐกิจ การเมือง ผ่านการใช้ภาษาในการตั้งคำถามเพื่อให้ได้คำตอบ กล่าวได้ว่า วัจนลีลาการใช้ภาษาเป็นศิลปะการใช้ภาษาเฉพาะบุคคลและเป็นการสร้างภาพจำของบุคคลต่อคนทั่วไปอีกด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการวิจัยเรื่องนี้ทำให้ทราบถึงวัจนลีลาของสุทธิชัย แซ่หยุ่นในการทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการ ประเภทการรายงานข่าวที่มีลักษณะเด่นด้านการใช้คำบุรุษสรรพนาม คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ และคำอุทาน การใช้ประโยคในการสื่อสาร รวมไปถึงการตั้งคำถามที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวทำให้ได้รับความนิยมและผู้คนในสังคมต่างให้

ความสนใจ จึงเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่มีความสนใจด้านการใช้ภาษาในการรายงานข่าว ทั้งเป็นประโยชน์ต่อนักข่าวและนักสื่อสารมวลชนในการนำไปประยุกต์ใช้กับอาชีพของตนเอง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

จากการศึกษาลีลาภาษาของสุทธิชัย แซ่หยุ่น ในรายการกาแฟดำ ทำให้ผู้วิจัยพบประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ควรค่าแก่การศึกษาเพิ่มเติมดังนี้

1. ควรมีการวิเคราะห์การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของสุทธิชัย แซ่หยุ่น ที่ส่งผลต่อคนในสังคมมากน้อยเพียงใด ในยุคที่มีการใช้สื่อออนไลน์รูปแบบใหม่
2. ควรศึกษาวัฒนธรรมลีลาภาษาพูดของผู้ดำเนินรายการคนอื่น ๆ ที่ได้รับความนิยม

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

รายการอ้างอิง

- เต็มจิต ฉั่วริยะกุล. (2558). *วัจนลีลาและกลวิธีในการนำเสนอ “นิทานเซ็น มหรศพ ทางวิญญาณเพื่อจริยธรรม” ของพุทธทาส อินทปัญโญ*. เชียงใหม่: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นworรณ พันธุมธธา. (2544). *คู่มือการใช้ภาษาไทยแนวใหม่: คลังคำ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- นิภาพันธุ์ พุนเสถียรทรัพย์. (2563). *ทำไม? เราต้องรู้จัก GDP*. เข้าถึงได้จาก <https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/why-we-must-know-gdp.html>
- บริษัท กาแฟดำ จำกัด (ผู้ผลิต). (2562, 5 มิถุนายน). *กาแฟดำ* [รายการโทรทัศน์]. สมุทรปราการ: 9 MCOT HD.
- บริษัท กาแฟดำ จำกัด (ผู้ผลิต). (2562, 5 กรกฎาคม). *กาแฟดำ* [รายการโทรทัศน์]. สมุทรปราการ: 9 MCOT HD.
- บริษัท กาแฟดำ จำกัด (ผู้ผลิต). (2562, 25 กรกฎาคม). *กาแฟดำ* [รายการโทรทัศน์]. สมุทรปราการ: 9 MCOT HD.
- บริษัท กาแฟดำ จำกัด (ผู้ผลิต). (2562, 18 กันยายน). *กาแฟดำ* [รายการโทรทัศน์]. สมุทรปราการ: 9 MCOT HD.
- บริษัท กาแฟดำ จำกัด (ผู้ผลิต). (2562, 12 พฤศจิกายน). *กาแฟดำ* [รายการโทรทัศน์]. สมุทรปราการ: 9 MCOT HD.
- บริษัท กาแฟดำ จำกัด (ผู้ผลิต). (2562, 18 พฤศจิกายน). *กาแฟดำ* [รายการโทรทัศน์]. สมุทรปราการ: 9 MCOT HD.
- บริษัท กาแฟดำ จำกัด (ผู้ผลิต). (2562, 6 ธันวาคม). *กาแฟดำ* [รายการโทรทัศน์]. สมุทรปราการ: 9 MCOT HD.
- บริษัท กาแฟดำ จำกัด (ผู้ผลิต). (2562, 20 ธันวาคม). *กาแฟดำ* [รายการโทรทัศน์]. สมุทรปราการ: 9 MCOT HD.
- บริษัท กาแฟดำ จำกัด (ผู้ผลิต). (2563, 10 มกราคม). *กาแฟดำ* [รายการโทรทัศน์]. สมุทรปราการ: 9 MCOT HD.

- บริษัท กาแฟดำ จำกัด (ผู้ผลิต). (2563, 31 มกราคม). *กาแฟดำ* [รายการโทรทัศน์].
สมุทรปราการ: 9 MCOT HD.
- บริษัท กาแฟดำ จำกัด (ผู้ผลิต). (2563, 19 มิถุนายน). *กาแฟดำ* [รายการโทรทัศน์].
สมุทรปราการ: 9 MCOT HD.
- บริษัท กาแฟดำ จำกัด (ผู้ผลิต). (2563, 26 มิถุนายน). *กาแฟดำ* [รายการโทรทัศน์].
สมุทรปราการ: 9 MCOT HD.
- ปาริฉัตร พิมล. (2562). กลวิธีการใช้ภาษาของ อีมะ กาญจนไพโรจน์ ในรายการข่าว
“จัด ชัดทุกความจริง.” *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*, 7(2), 130-142.
- ปิยะพร ปุณณกะศิริกุล และจเร สิงห์โกวินท์. (2562). การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษา
ในโฆษณาประกันบ้านอายุ. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น*, 36(1), 67-106.
- ประไพพรรณ พิงฉิม. (2542). *กลวิธีการถามในปริเฉทการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์
สองประเภท*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย,
คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปวีณสุดา เทนือคลอง, ปาริชาติ แก้วนวน, พัชรธรณ ด้วงสุข, สมิตซ์ชาติ พุ่มมา และ
อลิสรา คุ่มเคี่ยม. (2562). การใช้ภาษาในการพูดเพื่อสร้างแรงบันดาลใจของ
ณอน บุรณะหิรัญ. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ “วลัยลักษณ์วิจัย” ครั้งที่ 11*
(หน้า 135-144). นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- พิชัย กันทะชัย. (2555). *ผลกระทบของการรับสมัครข่าวสารประกอบไอโซไซยาเนตต่อ
การเกิดอาการผิดปกติทางเดินหายใจของพนักงานผลิตโฟมโพลียูรีเทน ประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย,
คณะสาธารณสุขศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- พัชรีย์ จำปา. (2538). *วัฒนลีลาในวรรณกรรมสำหรับเด็ก*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย, คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546*. กรุงเทพฯ:
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- เรณู รอดทัพ. (2550). *ลีลาการใช้ภาษาในงานเขียนของพัชรศรี เบญจมาศในเนชั่น
สุดสัปดาห์ ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2548*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาภาษาไทย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สุมาลี พลขุนทรัพย์. (2555). *วัจนลีลาของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ ในรายการคนค้นคน*.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2533). *ภาษาศาสตร์สังคม*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2556). *ภาษาศาสตร์สังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภินันท์ ศรีมา. (2556). *วิเคราะห์เนื้อหาและวิธีการนำเสนอธรรมะผ่านสื่อวีดิทัศน์
ของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา
วิชาการสื่อสารศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Joos, M. (1961). *The five clocks, A linguistic excursion into the five styles
of English usage*. New York: Harcourt, Brace and World.
- Macaulay, M. (1996). Asking to ask: The strategic function of indirect
requests for information in interviews. *Pragmatics*, 6(4), 491-509.